

Notat - Indkomstoverførsler 2023-2027

Sagsnavn: Budget 2024-27
Sagsnummer: 00.01.00-S55-2-22
Skrevet af: Brian Almann Hansen, Jan Kjeldmann, Anne Keller, Diana Knudsen
E-mail: brian.hansen@randers.dk
Forvaltning: Budget
Dato: Den 8. august 2023
Sendes til: Byrådet (materiale til budgetseminar den 1. september 2023)

1. Indledning/resumé

Økonomaftalen for 2024 indeholdt en større positiv midtvejsregulering i 2023. Formålet med dette notat er at undersøge konsekvenserne af denne midtvejsregulering - og dernæst at fastlægge tallene for kommunens indkomstoverførsler i budgetperioden 2024-27.

Resultatet af gennemgangen for hhv. 2023 samt budgetperioden 2024-27 kan opsummeres som følger:

Midtvejsregulering 2023

Bloktilskuddet til Randers Kommune forøges med 56,8 mio. kr. i 2023 under henvisning til de stigende udgifter til indkomstoverførsler på landsplan.

En gennemgang af alle poster i 2023 viser forventede merudgifter til indkomstoverførsler på 62,9 mio. kr. i Randers Kommune. Det giver i udgangspunktet en manko på 6,1 mio. kr. I regnskab 2022 blev der dog reserveret 6,7 mio. kr. til midtvejsreguleringen i 2023 – denne pulje kan således dække mankoen på de 6,1 mio. kr. jf. nedenstående tabel:

Midtvejsregulering af indkomstoverførsler 2023	Mio. kr.
Forøgelse af bloktilskuddet	-56,8
Forventede merudgifter i 2023	62,9
Manko i alt (før reserve)	6,1
Reserve fra regnskab 2022	-6,7
Samlet resultat	-0,6

Restbeløbet på 0,6 mio. kr. placeres på en reservekonto til regnskab 2023.

Budget 2024-27

Resultatet for 2024-2027 kan sammenfattes i nedenstående tabel, der både viser ændringerne på udgiftssiden og indtægtssiden i Randers Kommune:

Indkomstoverførsler, mio. kr., løbende PL	2024	2025	2026	2027
Ændring udgiftssiden (merudgift)	133,1	178,1	222,5	340,8
Ændring bloktilskud (merindtægt)	-120,8	-159,1	-195,5	-291,1
Nettoændring (merudgift)	12,3	19,0	27,1	49,7

På udgiftssiden er der merudgifter på 133,1 mio. kr. i 2024. Randers Kommune bliver kompenseret med 120,8 mio. kr. – altså er der en nettomerudgift (manko) på 12,3 mio. kr. Denne manko stiger til 49,7 mio. kr.

Årsagen er denne manko er primært, at Randers Kommune ikke bliver kompenseret efter andelen af udgifter (2,06%) men i stedet efter andel af folketal (1,69%). Dette beskrives nærmere nedenfor.

2. Midtvejsregulering 2023

Tallene på landsplan i 2023 viser merudgifter (udover aftalen for 2023) på 3,37 mia. kr. – og kommunerne kompenseres via bloktilskuddet svarende til andelen af folketallet (1,687% for Randers Kommune). Som følge heraf modtager Randers Kommune 56,8 mio. kr.

Spørgsmålet er så, om dette beløb kan dække de forventede merudgifter i 2023. Forvaltningen har gennemgået alle udgiftsposter og resultatet er forventede merudgifter på 62,9 mio. kr. – altså er der i udgangspunktet en manko på 6,1 mio. kr. jf. nedenstående tabel, der desuden viser forskellen mellem den modtagne kompensation og de forventede merudgifter for de enkelte poster¹:

Specifikation af midtvejsreguleringen i 2023 (mio. kr.)	Ændring i bloktilskud, Randers	Forventet ændring i budgettet, Randers	Forskel
Kontant- og uddannelseshjælp, revalidering og ledighedsydelse	8,2	-3,0	5,2
Arbejdsløshedsdagpenge og løntilskud	-20,0	20,0	0,0
Førtidspension	-16,7	12,0	-4,7
Seniorpension	-14,6	7,0	-7,6
Ressourceforløb	8,0	-6,0	2,0
Driftsudgifter til aktivering mv.	-0,8		-0,8
Arnepension II	6,2	-6,2	0,0
Personlig assistance	0,2		0,2
Integration ²	1,3	1,0	2,3
Sygedagpenge og jobafklaring	-28,5	28,0	-0,5
Fleksjob (inkl. skånejob)	4,9		4,9
Personlige tillæg	0,5		0,5
Boligstøtte	0,7		0,7
Seniorjob	0,3	2,0	2,3
Forberedende grunduddannelse	0,8		0,8
Residual (Øvrige sociale formål m.m. ³)	-7,3	8,1	0,8
I alt	-56,8	62,9	6,1

(- angiver mindreudgift/merindtægt, + angiver merudgift/mindreindtægt)

¹ Når der står minus i forskelskolonnen er der tale om en gunstigere udvikling i Randers Kommune end på landsplan og omvendt ved plus-beløb

² KL forudsætter at udgifterne til integration på landsplan falder med 178 mio. kr. fra 2023 til 2024. Dette fald afspejler, at særloven vedr. Ukraine udløber i marts 2024, hvorfor staten ikke har hjemmel til at budgettere med udgifter udover denne dato. Som følge heraf har Randers Kommune ligeledes indarbejdet ertfald i udgifterne. Hvis særloven forlænges vil kommunerne ved midtvejsreguleringen for 2024 modtage kompensation for udgifterne forbundet med en forlængelse af opholdstilladelsen til fordrevne personer fra Ukraine.

³ Øvrige sociale formål dækker en lang række poster. Blandt de største kan nævnes ”merudgiftsydelse ved forsørgelse af børn med nedsat funktionsevne” samt ”hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste ved forsørgelse af børn med nedsat funktionsevne”

Tabellen viser, at der på nogle poster er en overkompensation (fx vedr. seniorpension) mens der på andre er en underkompensation (fx kontanthjælp). Forskellene opstår bl.a. fordi Randers Kommunes fordeling på de enkelte poster afviger fra landsgennemsnittet.

Samlet set forventer Randers Kommune at skulle bruge 6,1 mio. kr. mere end den modtagne kompensation. I regnskab 2022 blev der afsat en reserve på 6,7 mio. kr. til midtvejsreguleringen i 2023. Denne reserve kan altså dække de 6,1 mio. kr., jf. nedenstående tabel:

Samlet regnestykke vedrørende midtvejsreguleringen i 2023	Mio. kr.
Forøgelse af bloktilskuddet	-56,8
Forventede merudgifter i 2023	62,9
I alt (før reserve)	6,1
Reserve fra regnskab 2022	-6,7
Samlet resultat	-0,6

Tabellen viser, at der efter reserven fra regnskab 2022 er et lille overskud på 0,6 mio. kr. Restbeløbet placeres på en reservekonto til regnskab 2023.

3. Budgetlægning af indkomstoverførsler i 2024-27

Budgetlægningen af indkomstoverførsler foregår som altid "fra bunden" i selve budgetåret 2024 - under hensyntagen til egne regnskabserfaringer samt KL's skøn for udviklingen på området.

For overslagsårene 2025-27 budgetlægges alle poster ud fra KL's skøn for den forventede udvikling på de enkelte områder.

Ændringerne i 2025 og frem er indarbejdet i KL's balanceforudsætninger og indgår dermed i det samlede regnestykke over indkomstoverførsler (jf. nedenstående specifikationer).

3.1 Specifikation af budgetbeløb 2024-27

Det samlede budgetforslag på området kan specificeres som følger:

Indkomstoverførsler (mio. kr.) 2024 PL	2024	2025	2026	2027
Beskæftigelsesudvalget	2.117,4	2.165,3	2.213,1	2.246,5
Arbejdsløshedsdagpenge	202,8	209,9	223,1	230,3
Kontanthjælp og ledighedsydelse	296,7	311,7	327,0	343,1
Sygedagpenge og jobafklaring	271,4	270,6	267,1	261,5
Ressourceforløb	67,2	66,1	68,8	69,0
Fleksjob	236,1	240,0	242,1	242,1
Førtidspensioner	715,7	734,8	750,4	763,9
Seniorpension	86,3	92,2	92,5	91,5
Integration	14,3	15,2	14,0	13,0
Beskæftigelsesindsats - jobcentertilbud	76,8	74,2	76,2	78,8
Øvrige indsatser og ydelser	43,1	42,9	43,2	44,0
Boligydelse og boligsikring	107,1	107,9	108,6	109,3
Socialudvalget	33,7	33,9	34,3	34,9
Tilbud børn-unge-voksne m. særlige behov	33,7	33,9	34,3	34,9
Børn og familieudvalget	0,1	0,1	0,1	0,1
Familie	0,1	0,1	0,1	0,1
Indkomstoverførsler i alt i 24 PL	2.151,2	2.199,3	2.247,4	2.281,4
Indkomstoverførsler i alt løbende priser	2.151,2	2.273,2	2.401,0	2.519,2

Der er tale om et samlet budget på 2.151,2 mio. kr. i 2024 stigende til 2.281,4 mio. kr. i 2027 (i 24 PL). Som nævnt ovenfor er alle poster i overslagsårene budgetlagt med KL's skøn for udviklingen på landsplan.

Nedenfor beskrives nærmere, hvordan ovennævnte budgettal hænger sammen med den modtagne kompensation.

3.2 Samlet ændring på udgiftssiden og indtægtssiden 2024-27

Nedenstående tabel viser de aktuelle budgetbeløb sammenholdt med de skønnede beløb fra budget 2023-26 (overslagsårene 2024-27). Denne forskel sammenholdes desuden med den modtagne kompensation for at få et samlet billede:

Indkomstoverførsler, mio. kr., løbende PL	2024	2025	2026	2027
Budget 2023-26	2.018,1	2.095,1	2.178,4	2.178,4
Budgetforslag 2024-27	2.151,2	2.273,2	2.401,0	2.519,2
Ændring (merudgift)	133,1	178,1	222,5	340,8
Ændring bloktilskud (merindtægt)	-120,8	-159,1	-195,5	-291,1
Nettoændring (merudgift)	12,3	19,0	27,1	49,7

Tabellen viser, at der på udgiftssiden er merudgifter på 133,1 mio. kr. i 2024. Randers Kommune bliver kompenseret med 120,8 mio. kr. – altså er der en nettomerudgift (manko) på 12,3 mio. kr. Denne manko stiger til 49,7 mio. kr. i 2027.

Årsagen til mankoen vedrører primært det forhold, at Randers Kommune har en udgiftsandel på 2,06% (i 2024 og frem) men kun bliver kompenseret svarende til kommunens andel af folketallet (1,69%).

Denne forskel har stor betydning, når udgifterne på landsplan er væsentligt højere end forventet – som tilfældet er ved dette års budgetlægning, hvor udgifterne i 2024 er 7,2 mia. kr. højere end forventet stigende til 17,2 mia. kr. i 2027. Nedenstående tabel viser hvor meget dette forhold isoleret set betyder for budgetperioden 2024-2027 (før udligning):

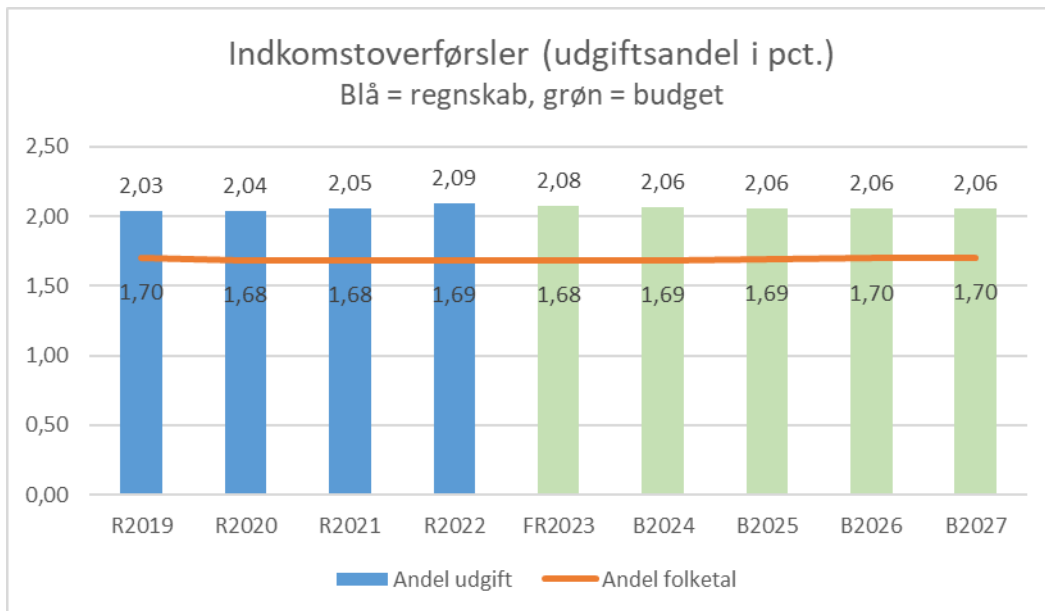
Mio. kr.	2024	2025	2026	2027
Merudgift på landsplan (ift budget 23-26)	7.159	9.404	11.544	17.185
Vækst i Randers (ved uændret andel på 2,063%)	147	194	238	354
Kompensation for vækst efter andel af folketal (1,69%)	-121	-159	-195	-290
Beregnet manko som følge af højere udgiftsandel end andel af folketal	26	35	43	64

Som følge af ovennævnte forhold kan der beregnes en manko i 2024 på 26 mio. kr. stigende til 64 mio. kr. i 2027. Når den faktiske manko i 2024 "kun" bliver 12,3 mio. kr. stigende til 50,9 mio. kr. i 2027 skyldes det, at Randers Kommunes udgiftsandel er blevet lidt mindre end forventet ved budgetlægningen 2023-26.

Årsagen til den høje udgiftsandel i Randers Kommune skyldes helt overordnet de rammevilkår Randers Kommune er underlagt og den socioøkonomiske befolknings sammensætning i kommunen. Ovennævnte beregnede manko skal derfor også ses i sammenhæng med udligningen af det socioøkonomiske udgiftsbehov, hvor der for Randers Kommune er en merindtægt er på 30,4 mio. kr. i 2024 stigende til 49,1 mio. kr. i 2027. Denne merindtægt skal dog ikke kun "dække" merudgifterne vedrørende indkomstoverførsler men også udgifterne på det specialiserede socialområde mv.

4. Randers Kommunes andel af udgifterne i 2019-2027

Nedenstående tabel viser udviklingen i Randers Kommunes andel af udgifterne på landsplan i perioden 2019-2027. Desuden sammenholdes med Randers Kommunes andel af folketallet, der (som nævnt) anvendes som fordelingsnøgle, når bloktilskuddet til kommunerne skal reguleres. De blå søjler angiver regnskabstal og de grønne angiver budgettal/forventet regnskab:

Figuren viser, at Randers Kommunes andel af udgifterne på landsplan er steget fra 2019 (2,03%) til 2022 (2,09%)⁴. Det aktuelle skøn for 2023 viser et lille fald i udgiftsandel (til 2,08) og ligeledes forventes et fald i udgiftsandel i 2024 (til 2,06%). Herefter forventes udgiftsandelen stort set af være konstant i resten af perioden.

I 2024 er udgifterne på landsplan godt 100 mio. kr. Dette betyder at et fald i udgiftsandel på 0,01% som tommelfingerregel medfører en mindreudgift (før udligning) på ca. 10 mio. kr.

Forvaltningen er i gang med en større analyse/gennemgang af hele beskæftigelsesområdet med det primære formål at reducere kommunens udgiftsandel. Analysen indeholder en grundig talanalyse af udviklingen i de enkelte poster i perioden 2015-2022 og derudover indeholder gennemgangen forslag til en lang række tiltag på området – både på kort, mellemlang og lang sigt.

Tiltagene er endnu ikke igangsat (kun i indledende fase) hvorfor den økonomiske effekt endnu ikke kan indregnes i budget 2024-2027. Men det er ambitionen, at de tiltag der igangsættes på sigt kan reducere ovennævnte udgiftsandel – og på lang sigt er målet, at udgiftsandelen skal nærme sig kommunens andel af folketallet.

Der henvises til særskilt notat om beskæftigelsesområdet med en nærmere beskrivelse af den foretagne analyse samt de påtænkte initiativer og målsætninger på området.

⁴ En nærmere gennemgang af historikken viser, at Randers Kommune siden 2013 har haft en konstant stigende udgiftsandel – fra 1,92% i 2013 til 2,09% i 2022. En udgiftsandel på 1,92% i 2022 ville svare til mindreudgifter på godt 150 mio. kr. (før udligning).